

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Педагогічні умови виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики» здобувача ступеня доктора філософії

Білик Тетяни Сергіївни

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Публічна презентація проведена на кафедрі педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

05 жовтня 2023 року, протокол №16

1. Актуальність теми дослідження. Сучасне оновлення технологій і змісту освітнього процесу базується на законодавчій базі освітянської галузі, до якої належить ряд документів: Національна доктрина розвитку освіти, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту» (2014 року), Концепція Нової української школи тощо. У Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (від 3 листопада 1993 р. № 896) (1993), Державному стандарті початкової освіти (від 24 липня 2019 р. № 688) (2019), Концепції Нової української школи (від 27 жовтня 2016 р.) (2016) задекларовані основні положення, які акцентують увагу на значущості розвитку творчого потенціалу особистості. Зокрема, в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (від 3 листопада 1993 р. № 896) (1993) зазначається, що стратегічним завданням реформування освіти в Українській державі є відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян Української держави, формування освіченої, творчої особистості. Це спонукає до пошуку нових методичних технологій, прийомів і засобів, які сприятимуть формуванню, розвитку та максимальній реалізації творчих умінь у молодших школярів, їхніх нахилів і здібностей.

У час відродження традицій національного виховання в нашій державі значно зростає соціальна значущість праці вчителя, роль його особистості у вихованні підростаючого покоління. За роки незалежності в державі визначено нові пріоритети розвитку освіти, яка в Національній доктрині розвитку освіти (2002) визнана основою розвитку «особистості, суспільства, нації, держави», визначальним чинником «відтворення і нарощування інтелектуального, духовного і економічного потенціалу народу, виховання патріота і громадянина України».

У Законі України «Про освіту» (2023) зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, виховного потенціалу народу.

У Концепції розвитку освіти України на період 2015 – 2025 років (2015), Концепції середньої загальноосвітньої школи України (2016), Візії нової української школи важливе значення надається проблемі динамічної комбінації знань, умінь і цінностей, які визначають здатність особистості успішно вирішувати життєві проблеми, здійснювати подальшу навчальну діяльність. Особливо важливим стає виховання самостійності, культури мислення, здатності до аргументації, чому сприяє виховна робота в процесі занять з математики.

У законі України «Про освіту» йдеться про позашкільне виховання як невід’ємну частину системи освіти й спрямовується воно на розвиток здібностей і талантів учнівської молоді, задоволення її інтересів і духовних запитів (Закон України «Про освіту», 2023).

Успіх виховного процесу залежить від відносин між учителем і учнем, які повинні будуватися на основі співдружності, співробітництва і ділового партнерства. Вчитель і учень – рівноправні суб’єкти освітньої діяльності. Тому варто більше уваги приділяти стимулюванню внутрішньої і зовнішньої активності учнів, їх оптимальній участі у спільній діяльності в справі виховання. Підвищенню результативності виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі сприятиме вдосконалення традиційних і впровадження нових форм роботи, пошук нових систем виховання, впровадження розвивальних технологій.

Проблеми організації виховного процесу в урочний та позаурочний час у сучасній школі досліджувались у різних аспектах, а саме: визначення концептуальних засад організації виховної роботи (С. Гончаренко, В. Оржеховська, В. Постовий, Л. Хлебнікова, К. Чорна та ін.); позаурочна робота в системі діяльності школи (М. Красовицький, С. Мартиненко, М. Осипенко та ін.); зв’язок позаурочної виховної роботи вчителя з навчанням математики (В. Вербицький, С. Кириленко, А. Коломієць, Р. Науменко, Г. Пустовіт, Т. Сущенко та ін.); психологічні аспекти організації виховної роботи в сучасній школі (І. Бех, І. Гречишкіна, Л. Колбановський, О. Крутенський, С. Максименко, Л. Соколова та ін.); проблема змісту і напрямів виховної роботи (О. Акімова, В. Вербицький, Т. Дем’янюк, О. Доукіна, П. Ігнатенко, Л. Канішевська, А. Капська, Б. Кобзар, І. Мартинюк, В. Рибалка, С. Свириденко, В. Стрілька, Д. Федоренко, К. Чорна, П. Щербань та ін.). Аналіз праць дослідників свідчить, що питання організації виховної роботи пов’язане зі змістом освітньої діяльності, а також полягає в удосконаленні способів виховання та навчання школярів.

Інноватизація математичної освіти в початковій школі досліджувалася педагогами та науковцями в таких аспектах: використанням інноваційних технологій навчання математики проаналізовані праці Г. Баліцької, О. Біди, Г. Коберник, І. Маркової та інших; розробками творчих вправ з математики для організації виховної роботи займалися Б. Друзь, Л. Шудря; формуванням математичної компетентності в молодших школярів відзначилися праці О. Борзенкової, Т. Козак. Науковці одностайні у висновку, що під час освітнього процесу в початковій ланці необхідно особливо звертати увагу на виховну роботу в процесі занять з математики. Цей вид діяльності реалізується за допомогою певних педагогічних умов, що сприяють ефективному розвитку дитячих здібностей, позитивній соціальній реалізації, гармонійній взаємодії з

навколишнім світом. Проблемою визначення такого виду умов займалося чимало вітчизняних і зарубіжних науковців. На особливу увагу заслуговують праці дослідників, які вивчали специфіку математичної складової освітнього процесу (Г. Бевз, М. Богданович, В. Імбер, А. Коломієць, О. Комар, Л. Кочина, М. Левшин, Є. Лодатко, Л. Матяш, О. Митник, Л. Михайленко, М. Моро, Л. Романенко та ін.).

Отже, вченими розроблена відповідна теоретична та методична база щодо виховної роботи в школі. Натомість аналіз педагогічної практики сучасної школи засвідчив, що виховна робота залишається ще слабкою ланкою діяльності школи, вона не набула систематичного і цілеспрямованого характеру. Подекуди виховні заходи мають епізодичний характер, у яких беруть участь лише окремі діти. Таке явище є особливо небезпечним для учнів початкової школи. Причинами недостатньої уваги до виховної роботи є завантаженість учителів навчальною діяльністю, відсутність відповідної нової методичної літератури, небажання дітей залишатись у школі після занять, недостатня методична підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів захоплення математикою.

Основним чинником зацікавлення учнів математикою є добре продумана система заходів, які мають бути спрямовані на реалізацію таких навчальних і виховних цілей: пробудження і розвиток стійкого інтересу учнів до математики; розширення та поглиблення знань учнів з програмового матеріалу; розвиток математичних здібностей в учнів; вироблення в учнів певних навичок науково-дослідницького характеру; формування математичної культури учнів; виховання високої культури математичного мислення; розвиток в учнів уміння самостійно і творчо працювати з навчальною та науково-популярною літературою; розширення та поглиблення уявлень учнів про практичне значення математики в техніці та практиці; розширення й поглиблення уявлень учнів про культурно-історичну цінність математики, провідну роль математичної школи у світовій науці; пропаганда математичних знань серед учнів.

Аналіз практики виховної роботи в школі I ступеня у процесі занять з математики показав, що вона не має системного характеру. Виховна діяльність початкової школи має бути зорієнтована на забезпечення школяра усіма необхідними знаннями, уміннями, навичками суспільного досвіду й поведінки, притаманними молодому громадянину української держави, а саме: вихованні волевих якостей, здатності до дисципліни, командної діяльності. Важливого значення набуває правильність розуміння вчителем принципу добровільності участі молодших школярів у різноманітних формах освітнього процесу.

Науково-педагогічний аналіз визначеної нами проблеми дослідження засвідчив наявність *суперечностей*, які потребують дослідження та розв'язування, зокрема, між:

- 1) основними видами виховання та шляхами їх реалізації в освітньому процесі;
- 2) індивідуальними особливостями кожного школяра та типовим освітнім процесом, орієнтованим на учнів загалом;
- 3) загальними вимогами до організації виховання учнів і специфікою реальної виховної роботи в математичній освітній галузі.

Отже, сучасна початкова школа потребує ефективного вирішення проблем організації виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять математикою, створення відповідних педагогічних умов вивчення цього предмета. Важливим є той факт, що навчання може стати для учнів не лише способом оволодіння необхідними для життя навичками, але й і з розумінням того, що не зможуть обійтися без них у повсякденному житті. Саме тому, з одного боку, швидко зростає потреба суспільства у підвищенні ефективності виховного процесу у школах, з іншого – поки що майже відсутні теоретичні й практичні розробки педагогічних умов підвищення ефективності досліджуваного нами процесу. Враховуючи актуальність цієї проблеми, її недостатнє опрацювання, а також необхідність формування соціально активної, гуманістично спрямованої, творчо розвиненої особистості – зумовили вибір нами теми дисертаційного дослідження: *«Педагогічні умови виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики»*.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в контексті досліджень Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського як складової науково-дослідної теми кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами «Педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (0119U102999) та кафедри початкової освіти «Підвищення якості підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті євроінтеграції» (0121U108285).

Тема дисертації затверджена вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 14 від 27 квітня 2016 року) та узгоджена на засіданні Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 29.09.2020 року).

3. Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що *вперше*: визначено педагогічні умови успішної виховної роботи молодших школярів в процесі занять з математики; визначено компоненти (когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий), критерії (когнітивний, рефлексивний, емоційний, аксіологічний, мотиваційний, діяльнісний), показники та схарактеризовано рівні (високий, середній, низький) вихованості молодших школярів у процесі занять з математики; визначені прийоми організації виховного процесу з дітьми молодшого шкільного віку на заняттях математики. *Розроблено* модель реалізації педагогічних умов виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики, що відображає взаємозв'язки сукупності блоків (цільовий блок, теоретико-методологічний блок, організаційний блок, діагностичний блок і результативний блок), передбачає активну реалізацію педагогічних умов виховної роботи; на основі аналізу філософської та психолого-педагогічної літератури нами *охарактеризовані* компоненти, критерії, показники та рівні вихованості молодших школярів у процесі занять з математики.

Визначено форми, методи та засоби організації урочної, позакласної та позаурочної виховної роботи з молодшими школярами на матеріалах математики. *Уточнено* зміст поняття «виховний потенціал» та «виховна робота» на заняттях математики. *Подальшого розвитку* набуло апробація методичних

матеріалів щодо організації виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в розроблені моделі виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики; системи творчих завдань і вправ виховної спрямованості. Здобуті результати та висновки експериментального дослідження сприятимуть подальшому використанню для удосконалення освітнього процесу в урочний та позаурочний час з молодшими школярами. Основні положення та висновки проведеного дослідження висвітлено в методичних рекомендаціях «Виховна математика (виховання молодших школярів на математичному матеріалі)». Результати дослідження можуть бути використані викладачами методики викладання предметів галузі «Математика» на педагогічних факультетах у навчальних закладах I – IV рівнів акредитації, які здійснюють підготовку вчителів початкових класів, вчителями початкових класів для підвищення ефективності організації виховної роботи в процесі занять з математики. Було проведено семінар для керівників закладів дошкільної освіти міста, доповідь на тему «Наступність у формуванні ключових компетенцій засобами сучасних педагогічних технологій між дошкільною освітою та НУШ» (ЗДО №73 ВМР, (5.11.2019 р.). Результати дослідження були висвітлені у III міні-симпозіумі «Реалізація розвивального потенціалу сучасних інноваційних технологій в освітньому просторі Нової української школи», тема доповіді «Головоломки у розвитку психічних процесів молодших школярів на уроках математики (26.10.2021 р.).

5. Використання результатів роботи. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (№06/14 від 19.06.2023 р.); Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (№482 від 25.00. 2023 р.); Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського» (№ 01-09/251 від 26.09.2023 р.); Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічного коледж (№ 57/09.23 від 26.09.2023 р.) Комунального закладу «Вінницький ліцей №29» (№02-28/369 від 22.09.2023 р.); Комінального закладу «Пеньківський ліцей Вінницького району Вінницької області» (№01-18/150 від 15.06.2023 р.); Комунального закладу «Вінницький ліцей №32» (№02-25/119 від 20.09.2023 р.); Агрономіченського ліцею Агрономічної сільської ради Вінницького району Вінницької області (№1 від 30.08.2023 р.).

6. Особиста участь автора. Усі основні результати дисертаційної роботи одержані автором особисто. В праці в співавторстві з Н.Олійник, Н.Комарівською, В.Імбер, Л.Дабіжою (2021) авторкою описано теоретичні засади праксеологічної культури виховання; проаналізовано праці педагогів і психологів присвячених вихованню. В публікації спільно з І.Стаховою, І.Грошовенко, О.Грошовенко, Н.Пахальчук, О.Жовнич та Н.Комарівською (2022) дисертантці належить теоретичне обґрунтування основ формування екологічної компетентності майбутніх учителів, яка стимулює виховання екологічно свідомого підростаючого покоління. В публікації з А.Коломієць (2022) авторкою сформульовані поради вчителям початкової школи щодо реалізації потенційних можливостей змісту початкового курсу математики;

наведені приклади здійснення виховних впливів на дітей у процесі формування навичок лічби (порядкової, хаотичної), розв'язування сюжетних задач, роботи дітей у малих групах. У праці з Н.Казмірук (2020) дисертанткою проаналізовано праці науковців, які здійснюють розробку теоретичних та методичних з проблеми організації проєктної діяльності; висвітлено специфіку організації проєктної діяльності на уроках математики та наведено теми проєктів; в статті з Н.Олійник та А.Басюк (2022) авторськими є описані форми виховання толерантної поведінки в молодших школярів; у праці з А.Шевченко (2022) авторка розкрила зміст поняття «Лего-технологія» на основі аналізу науково-педагогічних праць педагогів. У спільній з М.Костюк (2023) публікації, авторкою розкрито зміст та особливості формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами; авторкою висвітлені прийоми математики для вихователів. У спільній праці з І.Карук та К.Колеснік (2019) дисертанткою описано етапи становлення експериментування як типу діяльності дітей. В публікації з Н.Олійник (2023) авторкою проаналізовані нормативно-правові документи та запропоновані методи вдосконалення організації освітнього процесу формування культури здоров'я молодших школярів. Упроваджено методичні рекомендації «Виховна математика (виховання молодших школярів на математичному матеріалі)» для застосування викладачами, майбутніми фахівцями з галузі педагогіки.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. *Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Коломієць Алла Миколаївна.*

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Білик Тетяни Сергіївни є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Результати дослідження висвітлено в 28 наукових публікаціях автора (19 – одноосібних): 2 статті у співавторстві що індексується в наукометричних базах даних Web of Science; 4 статті одноосібні та 3 статті у співавторстві представлено в наукових фахових виданнях України; 2 одноосібні публікації та 1 у співавторстві – в зарубіжних наукових виданнях; 11 одноосібних праць та 3 у співавторстві – у збірниках матеріалів наукових конференцій різних рівнів та періодичних виданнях України; 1 одноосібні методичні рекомендації; 1 навчально-методичний посібник у співавторстві.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті, що індексуються в наукометричних базах даних Web of Science:

1. Natalia Oliinyk, **Tatiana Bilyk**, Nadiia Komarivska, Viktoriia Imber, Liudmyla Dabizha EDUCATION OF THE PRAXEOLOGICAL CULTURE OF THE STUDENTS OF AGRARIAN UNIVERSITY IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION.

Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I. May 28th-29th, 2021. 478-490. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2021vol1.6296>

2. Stakhova Inna, Groshovenko Olga, Pakhalchuk Natalia, Zhovnych Olesia, Komarivska Nadiia, **Bilyk Tetiana**. FORMATION OF ECOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BY MEANS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 27th-28th, 2022. 272-283

DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6831>

Статті у наукових фахових виданнях:

3. Білик, Т. С. (2021). Інтеграція інноваційних елементів та інтерактивних технологій на уроках математики в початковій школі. *Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми»*, №59, 100-108. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-61-100-108>

4. Коломієць, А. М., **Білик, Т.С.** (2022). Реалізація виховного аспекту уроку математики в умовах Нової української школи. *«Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми»*, №64, 78-87. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-78-87>

5. Білик, Т. С. (2020). Розвиток пізнавальної самостійності на уроках математики в початковій школі. *Інноваційна педагогіка*, № 30, 46-49. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/30-2.8>

6. **Білик, Т.С.**, Казьмірчук, Н.С. (2020). Особливості організації проектної діяльності молодших школярів на уроках математики. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. С. 18-23. <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2020-61-18-23>

7. Білик, Т.С. (2018). Наступність у навчанні математики старших дошкільників та першокласників: нові аспекти проблеми. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах : збірник наукових праць*. С. 34-38.

Режим доступу http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2018/61/part_1/9.pdf

8. Білик, Т. С. (2018). Виховний потенціал інтерактивних технологій на уроках математики у початковій школі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. *Збірник наукових праць*, 77-80. Режим доступу: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5266/4692>

9. Олійник, Н.А., **Білик, Т.С.**, Басюк, А. М. (2022). Формування толерантності у молодших школярів. *Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*, 299-300. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6\(11\)-299-308](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6(11)-299-308)

Статті у закордонних виданнях

10. Білик, Т.С. (2019). Нестандартні уроки математики в умовах Нової української школи. *Perspectives et mise en oeuvre de l'innovation dans le domaine scientifique: collection de papiers scientifiques «ЛОГОЕ» avec des matériaux de la*

conference scientifique et pratique internationale. P. 114-116. Режим доступу: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/files/journals/4/issues/17/public/17-37-PB.pdf#page=115>

11. Bilyk, T. S. (2018). A value of didactics game is in realization of an educate function of lesson of mathematics at initial school. *IMPERATIVES OF CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT IN PROMOTING NATIONAL COMPETITIVENESS*, P. 316-320. Режим доступу: <http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9597/1>

12. Білик, Т.С. Шевченко, А. (2022). Формування в першокласників умінь здійснювати усний рахунок засобами lego-технології. *The XVII International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic notes*. Tokyo, Japan. S. 567-571. Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Roksoliana-Kvasnytsia-2/publication/360400037_Evolucia_rozvitku_ta_osoblivosti_akcidentnih_srftiv/links/62da542f82bb472992974067/Evolucia-rozvitku-ta-osoblivosti-akcidentnih-srftiv.pdf#page=568

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

13. Білик, Т. С. (2017). Гра як метод реалізації виховної функції уроку математики у початковій школі. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології*. Запоріжжя : Класичний приватний університет. С. 6-10
Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/823/1/004.pdf>

14. Білик, Т.С. (2015). Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами ігрових технологій. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*. Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД». С. 23-28. Режим доступу: <https://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/659/001.pdf?sequence=1&isAllo>
[we](https://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/659/001.pdf?sequence=1&isAllo)

15. Білик, Т.С. (2018). Організація позаурочної виховної роботи з молодшими школярами на математичному матеріалі. «Молодий вчений». № 5.2 (57.2). травень. С. 72-75. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5.2/14.pdf>

16. Білик Т.С. (2019). Використання методу проектів з молодшими школярами у процесі проведення позакласної роботи з математики. «Молодий вчений». № 5.2 (69.2). С.99-101. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/.pdf>

17. Білик, Т.С. (2020). Інтерактивна математика. Додаток до уроків у 1-му класі . *Учитель початкової школи*, 2020. Випуск 3-4. С. 20-23. Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe ?&I21DBN=>

18. Білик, Т.С. (2018). Особливості вивчення величин як засіб творчого розвитку дітей. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень*. Вінниця: ТОВ фірма «Планер». С. 111-114. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/.pdf>

19. Білик, Т.С. (2016). Виховний потенціал уроків математики у початковій школі. *Сучасні наукові дослідження у психології та педагогіці – прогрес майбутнього*. Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки». С. 93-96. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/822/1/003.pdf>

20. Білик, Т.С., Костюк, М. І. (2023). Формування логіко-математичної компетентності в дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу дошкільної освіти. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія*

- особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами. Вінниця. Випуск 5. С. 23-26. Режим доступу: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle>
21. Микичур, Т. С. (2012). Проблема гуманно-ціннісного виховання дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. *Реалізація ідей В. О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи*. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Випуск 8. С. 128-129. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/4124/1/.pdf>
22. Микичур, Т. С. (2012). Особливості впровадження гуманно-особистісного підходу до молодших школярів у процес педагогічного спілкування. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій*. Вінниця, ФОП Корзун Д. Ю. С. 195-198. Режим доступу: https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/1784/3/%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%BA%20%D0%A2_2.pdf
23. Білик, Т.С. (2016). Особливості організації позакласної виховної роботи з молодшими школярами на матеріалах математики. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій*. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД». Випуск 5. С. 147-150. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/.pdf>
24. Білик, Т.С. (2018). Проблемні ситуації на уроках математики як засіб розвитку творчого мислення дітей молодшого шкільного віку. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук*. К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології». С.10-12. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream.pdf>
25. Білик, Т. С., Карук, І. В., & Колеснік, К. А. (2019). Дитяче експериментування як засіб розвитку пізнавальної активності старших дошкільників. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень*, 11 (14). Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 96-98. Режим доступу: <https://vspu.edu.ua/science/art/a207.pdf>
26. Микичур, Т. С. (2011). Проблема гуманізації стосунків педагога і вихованців у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського. *Реалізація ідей В.О.Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи*. Вінниця: ВДПУ ім. М.Коцюбинського, Випуск 7. С. 112-113. Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/handle/123456789/3115>
27. Олійник, Н. А., Білик, Т. С. (2023). Технології формування здоров'язбережувальної компетентності учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Видавництво Друк. 240 с.
28. Білик, Т.С. (2023). «Виховна математика (виховання молодших школярів на математичному матеріалі)»: методичні рекомендації. ВДПУ, Вінниця. 50 с.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Білик Т.С. «Педагогічні умови виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради Закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а також напрямку досліджень освітньо-наукової програми Вінницького державного

педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Педагогічні умови виховної роботи з молодшими школярами у процесі занять з математики», подану Билик Тетяною Сергіївною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуюча публічної презентації:
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки, професійної освіти,
управління освітніми закладами

Акімова

Ольга AKIMOVA

